

JERICH

Speak out to break down the wall that makes underage prostitution invisible

Εθνική έκθεση. Ελλάδα

Συγγραφέας

Θεοδώρα Μώρου

ΚΜΟΠ | Κέντρο Κοινωνικής Δράσης και Καινοτομίας

Σεπτέμβριος 2023

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	2
Νομικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της πορνείας ανηλίκων σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.....	4
Εθνικό επίπεδο	4
Ευρωπαϊκό επίπεδο	5
Διεθνές επίπεδο.....	7
Δεδομένα για την πορνεία ανηλίκων. Στατιστικά στοιχεία και προφίλ των θυμάτων.....	9
Δυσκολίες στη Συγκέντρωση Δεδομένων και την Υποβολή Αναφορών στην Ελλάδα	9
Λόγοι Ανεπαρκούς Υποβολής Αναφορών.....	10
Ευάλωτες Ομάδες και Εκμετάλλευση εντός των Οικογενειών.....	12
Έλλειψη Επαρκών Δεδομένων σε επίπεδο ΕΕ.....	12
Η Διάσταση του Φύλου.....	13
Επιπτώσεις των Περιορισμένων Δεδομένων στην Πρόληψη και την Καταπολέμηση.....	13
Αρμόδιοι φορείς/αρχές για την καταπολέμηση της πορνείας ανηλίκων	13
Φορείς/αρχές καταπολέμησης της πορνείας ανηλίκων.....	13
Μέτρα	18
Μέτρα πρόληψης και καταπολέμησης της πορνείας ανηλίκων.....	18
Μέτρα υποστήριξης και προστασίας των άμεσων και έμμεσων θυμάτων	19
Πολιτική της ΕΕ	21
Χαρτογράφηση των αρμόδιων φορέων	21
Συμπεράσματα και Προτάσεις	27
Συμπεράσματα.....	27
Προτάσεις.....	29
Βιβλιογραφικές αναφορές	31
Ελληνόγλωσσες.....	31
Ξενόγλωσσες.....	32

Εισαγωγή

Παρά την ύπαρξη επαρκούς νομικού πλαισίου για την καταπολέμηση της πορνείας ανηλίκων σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, παρατηρείται μια αξιοσημείωτη απουσία στοχευμένων μέτρων που να αποσκοπούν στην πρόληψη και στην καταπολέμηση αυτής της μάστιγας, η οποία εκτιμάται ότι πλήττει εκατοντάδες χιλιάδες ανηλίκους σε όλη την Ευρώπη. Ο ευαίσθητος χαρακτήρας του ζητήματος καθώς και η ανεπάρκεια διαθέσιμων στοιχείων έχουν δυσχεράνει την εις βάθος κατανόηση της έκτασης της πορνείας ανηλίκων έως τώρα. Στην Ελλάδα, τα διαθέσιμα στοιχεία αναφέρονται στο ζήτημα της εμπορίας παιδιών (child trafficking) με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση και όχι στο ευρύτερο ζήτημα της πορνείας ανηλίκων. Θεωρείται δε ότι δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα λόγω της παρατηρούμενης μεγάλης κλίμακας ανεπαρκούς υποβολής αναφορών (under-reporting), την οποία επεσήμαναν τα ερωτηθέντα άτομα στις συνεντεύξεις. Η πορνεία ανηλίκων, όπως και κάθε άλλη μορφή παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης, αποτελεί μια επιδεινούμενη τραγωδία που επιφέρει άνευ προηγουμένου μακροχρόνιες σωματικές και ψυχολογικές επιπτώσεις στα θύματα. Είναι καθοριστικής σημασίας να δοθεί η δέουσα προσοχή προκειμένου να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά.

Το έργο "Jericho" φιλοδοξεί να συμβάλλει στην πρόληψη και καταπολέμηση της πορνείας ανηλίκων καθώς και στη στήριξη και την προστασία των άμεσων και έμμεσων θυμάτων στη Γαλλία, την Ιταλία και την Ελλάδα. Ειδικότεροι στόχοι του αποτελούν:

- Η συγκέντρωση πληροφοριών και στοιχείων σχετικά με την πορνεία ανηλίκων, η διασύνδεση των αρμόδιων φορέων και η δημιουργία ενημερωτικού περιεχομένου σε διάφορα μέσα, για διαφορετικά ακροατήρια, αναπτύσσοντας και παραδίδοντας τα εξής:
 - Εθνικές εκθέσεις
 - Διαδικτυακές σειρές κινουμένων σχεδίων
 - Πακέτο πρόληψης
 - Ενημερωτικός οδηγός για γονείς
 - Έγγραφα χάραξης πολιτικών
 - Δελτία τύπου.

- Η διοργάνωση εκστρατείας ενημέρωσης και πρόληψης της πορνείας ανηλίκων, η οποία θα απευθύνεται σε νέους/ες και τις οικογένειές τους, καθώς και σε οργανισμούς, με σκοπό την ευαισθητοποίηση και την κινητοποίηση των αρχών, μέσω:
 - της δημιουργίας ενός πολύγλωσσου ιστότοπου (website) για γονείς και θύματα·
 - της ανάπτυξης ενημερωτικών εκστρατειών στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (Facebook, Instagram)·
 - της διοργάνωσης ενός τελικού συνεδρίου με τους συμμετέχοντες οργανισμούς και τους/τις εκπροσώπους των θεσμικών οργάνων, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και των ευρωπαϊκών δικτύων.

Η εν λόγω εθνική έκθεση αποσκοπεί στην παρουσίαση της κατάστασης της πορνείας ανηλίκων στην Ελλάδα, καθώς και σε μια εκτεταμένη χαρτογράφηση των αρμόδιων φορέων τόσο σε εθνικό όσο και ευρωπαϊκό επίπεδο. Η συγγραφή της βασίστηκε σε βιβλιογραφική έρευνα και σε ποιοτική ανάλυση δεδομένων που προέκυψαν από συνεντεύξεις με επαγγελματίες που εργάζονται στο πεδίο. Πιο συγκεκριμένα, η έρευνα πεδίου έλαβε χώρα μεταξύ Απριλίου και Ιουλίου του 2023, και σ' αυτήν συμμετείχαν έξι επαγγελματίες διαφόρων ειδικοτήτων, όπως: δικηγόροι, ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί, υπεύθυνοι/νες διαχείρισης έργων, άτομα που εργάζονται στην αστυνομία, σε άλλες αρμόδιες δημόσιες αρχές και σε ΟΚΠ.

Νομικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της πορνείας ανηλίκων σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο

Η πορνεία ανηλίκων¹ ορίζεται ως: «η χρησιμοποίηση ενός παιδιού σε γενετήσιες πράξεις έναντι αμοιβής ή άλλου ανταλλάγματος» (Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την εμπορία παιδιών, την παιδική πορνεία και παιδική πορνογραφία, άρθ. 2). Στις άλλες μορφές ανταλλάγματος περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων, η παροχή: στέγης, τροφής, ναρκωτικών, αντικειμένων. Δεν είναι απαραίτητα το παιδί που λαμβάνει το αντικείμενο της ανταλλαγής. Μπορεί να είναι ένα τρίτο πρόσωπο. Επιπλέον, το αντικείμενο της ανταλλαγής δεν χρειάζεται να παρασχεθεί απαραίτητα στην πράξη. Αρκεί η απλή υπόσχεσή του, ακόμη και αν αυτή παραμένει ανεκπλήρωτη (ECPAT, 2016, σ. 29). Επειδή πρόκειται για μια μορφή παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης, η οποία εκδηλώνεται με διαφορετικούς τρόπους, υπάρχουν περισσότερα αδικήματα που σχετίζονται με αυτήν, τα οποία ποινικοποιούνται ρητά στον ελληνικό Ποινικό Κώδικα (ΠΚ).

Εθνικό επίπεδο

Το άρθρο 351Α του ελληνικού ΠΚ, με τίτλο «γενετήσια πράξη με ανήλικο έναντι αμοιβής» ορίζει ότι: «η γενετήσια πράξη με ανήλικο που τελείται από ενήλικο με αμοιβή ή με άλλα υλικά ανταλλάγματα ή η γενετήσια πράξη μεταξύ ανηλίκων που προκαλείται από ενήλικο με τον ίδιο τρόπο και τελείται ενώπιον αυτού ή άλλου ενηλίκου τιμωρείται: α. αν ο παθών δεν συμπλήρωσε τα δώδεκα (12) έτη, με κάθειρξη

¹ Αξίζει να σημειωθεί ότι η χρήση του όρου «παιδική πορνεία (juvenile/child prostitution)», ο οποίος έχει καθιερωθεί σε διάφορα διεθνή νομικά κείμενα, όπως: το Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την εμπορία παιδιών, την παιδική πορνεία και παιδική πορνογραφία (OPSC), η Σύμβαση Lanzarote και η Οδηγία 2011/93/ΕΕ, δεν είναι καθολικά αποδεκτά ως νομικού όρου. Ορισμένα σημαντικά νομικά κείμενα αποφεύγουν τη χρήση του – η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (CRC) χρησιμοποιεί αντ' αυτού τον όρο «εκμετάλλευση παιδιών για πορνεία (exploitative use of children in prostitution)», η Αφρικανική Χάρτα για τα Δικαιώματα και την Ευημερία του Παιδιού (ACRWC) αναφέρεται στη «χρησιμοποίηση παιδιών στην πορνεία (use of children in prostitution)» και η ΔΟΕ (ILO) αναφέρεται στη «χρησιμοποίηση, εξώθηση ή παροχή παιδιού για πορνεία (the use, procuring or offering of a child for prostitution)» - λόγω προβληματισμών ότι μπορεί να θεωρηθεί ότι υπονοεί ότι το φαινόμενο αποτελεί νόμιμη μορφή σεξουαλικής εργασίας ή ότι το παιδί έχει δώσει τη συγκατάθεσή του για να εμπλακεί στην πορνεία. Τέτοιες συνεπαγωγές είναι τόσο εσφαλμένες όσο και επικίνδυνες.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, προτάθηκε και υιοθετήθηκε στο πλαίσιο του έργου ο εναλλακτικός όρος «πορνεία ανηλίκων (prostitution of minors)» που αντικατοπτρίζει με μεγαλύτερη ακρίβεια τη θυματοποίηση του παιδιού και τονίζει το δικαίωμά του για προστασία (ECPAT, 2016, σ. 30).

τουλάχιστον δέκα (10) ετών και χρηματική ποινή, β. αν ο παθών συμπλήρωσε τα δώδεκα (12), όχι όμως και τα δεκαπέντε (15) έτη, με κάθειρξη και χρηματική ποινή, γ. αν συμπλήρωσε τα δεκαπέντε (15) έτη, με φυλάκιση τουλάχιστον τριών (3) ετών και χρηματική ποινή». Η μαστροπεία ανηλίκων ποινικοποιείται στο άρθρο 349 του ΠΚ, το οποίο ορίζει ότι: «όποιος, για να εξυπηρετήσει την ακολασία άλλων, προάγει ή εξωθεί στην πορνεία ανήλικο ή υποθάλπει ή εξαναγκάζει ή διευκολύνει ή συμμετέχει στην πορνεία ανηλίκων τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα (10) έτη και χρηματική ποινή». Η εμπορία παιδιών με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση ποινικοποιείται στο άρθρο 323Α (με τίτλο: «Εμπορία ανθρώπων») παρ. 1, 3, 4, 5 του ΠΚ που προβλέπει ποινή κάθειρξης τουλάχιστον δέκα (10) ετών και χρηματική ποινή για όποιον στρατολογεί, απάγει, μεταφέρει, κατακρατεί παράνομα, υποθάλπει, παραδίδει ή παραλαμβάνει ανήλικο, με σκοπό τη γενετήσια εκμετάλλευσή του.

Η πορνογραφία ανηλίκων ποινικοποιείται στο άρθρο 348Α του ΠΚ. Πιο συγκεκριμένα, η παραγωγή, διανομή, δημοσίευση, επίδειξη, μεταφορά, προσφορά, πώληση και κατοχή υλικού παιδικής πορνογραφίας τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους και χρηματική ποινή. Υλικό παιδικής πορνογραφίας συνιστά την πραγματική ή η εικονική αποτύπωση σε ηλεκτρονικό ή άλλο υλικό φορέα: α. των γεννητικών οργάνων ή του σώματος εν γένει του ανηλίκου, κατά τρόπο που προδήλως προκαλεί γενετήσια διέγερση, και β. της πραγματικής ή εικονικής γενετήσιας πράξης που διενεργείται από ή με ανήλικο. Το ελληνικό νομικό σύστημα προστατεύει επιπροσθέτως τους παθόντες ανηλίκους από τη δημοσίευση οποιασδήποτε πληροφορίας θα μπορούσε να οδηγήσει στην αποκάλυψη της ταυτότητάς τους, έτσι ώστε να αμβλύνεται ο κίνδυνος δευτερογενούς θυματοποίησής τους (άρθρο 352Β του ΠΚ). Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι στα άρθρα 336-353 του ΠΚ ποινικοποιούνται επίσης και άλλες μορφές παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης.

Ευρωπαϊκό επίπεδο

Σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, πληθώρα οδηγιών και συμβάσεων με στόχο την καταπολέμηση όλων των μορφών παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης, μεταξύ των οποίων και η πορνεία ανηλίκων έχουν εκδοθεί και καταρτιστεί. Σημειώνεται ότι η Ελλάδα έχει προβεί στην ενσωμάτωση και κύρωση του συνόλου αυτών.

Πιο συγκεκριμένα, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η [Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Προστασία των Παιδιών από τη Σεξουαλική Εκμετάλλευση και τη Σεξουαλική Κακοποίηση](#)², επονομαζόμενη και «Σύμβαση Lanzarote», προβλέπει την ποινικοποίηση όλων των μορφών σεξουαλικών αδικημάτων σε βάρος παιδιών, στα οποία περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων: η σεξουαλική κακοποίηση, η παιδική πορνεία και πορνογραφία, η διαφθορά παιδιών και η άγρα παιδιών για σεξουαλικούς σκοπούς. Η Σύμβαση ορίζει διάφορα μέτρα για την πρόληψη της παιδικής σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης, όπως: ο έλεγχος, η πρόσληψη και η εκπαίδευση των προσώπων που κατά την εργασία τους έρχονται σε επαφή με παιδιά, η ενημέρωση των παιδιών σχετικά με τους κινδύνους και την αυτοπροστασία τους, καθώς και μέτρα παρακολούθησης των δραστών και των δυνητικών δραστών. Επιπλέον, προβλέπει προγράμματα για την υποστήριξη των παθόντων/θούσων, ενθαρρύνει τους πολίτες να προβούν σε καταγγελία εφόσον έχουν υποψίες σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης κάποιου παιδιού και παροτρύνει την δημιουργία τηλεφωνικών και διαδικτυακών γραμμών βοήθειας για τα παιδιά. Η [Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη Δράση κατά της Εμπορίας Ανθρώπων](#)³ – στην οποία περιλαμβάνονται όλες οι μορφές εμπορίας (εθνικές, διεθνικές, συνδεδεμένες ή μη με το οργανωμένο έγκλημα) και λαμβάνονται υπόψη όλα τα άτομα που είναι θύματα εμπορίας (γυναίκες, άνδρες, παιδιά) – προβλέπει μια σειρά δικαιωμάτων για τα θύματα εμπορίας, ιδίως: το δικαίωμα να αναγνωρίζονται ως θύματα, να προστατεύονται και να λαμβάνουν βοήθεια, να τους παρέχεται περίοδος αποκατάστασης και περίσκεψης τουλάχιστον τριάντα (30) ημερών, να τους χορηγείται ανανεώσιμη άδεια διαμονής και να λαμβάνουν αποζημίωση για τις ζημιές που υπέστησαν.

Η [«Οδηγία για τη Σεξουαλική Κακοποίηση Παιδιών»](#) (Οδηγία 2011/93/ΕΕ σχετικά με την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας)⁴ εισάγει επίσης σημαντικές προβλέψεις, όπως: την ποινικοποίηση της κατοχής και της απόκτησης υλικού σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών και διατάξεις για την άρση ή τη φραγή ιστοσελίδων που

² Κυρώθηκε στην Ελλάδα με τον Νόμο 3727/2008 (ΦΕΚ 257/Α/18.12.2008).

³ Κυρώθηκε στην Ελλάδα με τον Νόμο 4216/2013 (ΦΕΚ 266/Α/10.12.2013).

⁴ Κυρώθηκε στην Ελλάδα με τον Νόμο 4267/2014 (ΦΕΚ 137/Α/12.06.2014).

περιέχουν τέτοιο υλικό. Προβλέπει, μεταξύ άλλων, την υποχρέωση των κρατών μελών να παρέχουν στις αρχές επιβολής του νόμου και στις εισαγγελικές αρχές αποτελεσματικά εργαλεία για τη διερεύνηση των εγκλημάτων σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών και τον εντοπισμό των παιδιών-θύματων σε πρώιμο στάδιο.

Η [«Οδηγία για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων»](#) (Οδηγία 2011/36/ΕΕ για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και την προστασία των θυμάτων της)⁵ ορίζει ελάχιστα πρότυπα που πρέπει να εφαρμόζονται σε ολόκληρη την ΕΕ για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και την προστασία των θυμάτων της, όπως: αυξημένες ποινικές κυρώσεις, διάταξη περί μη άσκησης δίωξης και μη επιβολής ποινικών κυρώσεων στα θύματα, απαίτηση για τα κράτη μέλη να διορίζουν εθνικούς εισηγητές και να δημιουργούν ανάλογους μηχανισμούς για τη συγκέντρωση στατιστικών στοιχείων σχετικά με την εμπορία ανθρώπων και την παρακολούθηση της εφαρμογής της πολιτικής για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων σε εθνικό επίπεδο.

Τέλος, η [«Οδηγία για τα Δικαιώματα των Θυμάτων»](#) (Οδηγία 2012/29/ΕΕ)⁶ θεσπίζει ελάχιστα πρότυπα για τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία των θυμάτων όλων των εγκλημάτων, ανεξάρτητα από την εθνικότητα και το καθεστώς διαμονής τους. Από τη στιγμή που διαπράττεται έγκλημα ή διεξάγεται ποινική διαδικασία στην ΕΕ, πρέπει να παρέχονται στο θύμα όλα τα δικαιώματα που θεσπίζει η Οδηγία. Κύριοι στόχοι της είναι να διασφαλίσει ότι τα θύματα εγκλημάτων: λαμβάνουν την κατάλληλη ενημέρωση, υποστήριξη και προστασία και μπορούν να συμμετέχουν στις ποινικές διαδικασίες. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι υιοθετεί έναν ευρύ ορισμό του όρου «θύμα» παρέχοντας τα δικαιώματα αυτά όχι μόνο στα άμεσα θύματα αλλά και στα μέλη της οικογένειάς τους, τα οποία θεωρούνται έμμεσα θύματα (ΑΡΑΥ, 2016).

Διεθνές επίπεδο

Σε διεθνές επίπεδο, το κύριο μέσο για την προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας τους από κάθε μορφή κακοποίησης, βίας, παραμέλησης και εκμετάλλευσης (άρθρο 19), είναι η [Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών](#)

⁵ Κυρώθηκε στην Ελλάδα με τον Νόμο 4198/2013 (ΦΕΚ 215/Α/11.10.2013).

⁶ Κυρώθηκε στην Ελλάδα με τον Νόμο 4478/2017 (ΦΕΚ 91/Α/23.06.2017).

[για τα Δικαιώματα του Παιδιού \(ΣΔΠ\)](#)⁷. Στο άρθρο 34 της ΣΔΠ προβλέπεται η υποχρέωση των συμβαλλόμενων κρατών να προστατεύουν τα παιδιά από «όλες τις μορφές σεξουαλικής εκμετάλλευσης και σεξουαλικής κακοποίησης». Εξίσου σημαντικό είναι και το άρθρο 39, το οποίο απαιτεί από τα κράτη να διευκολύνουν τη σωματική και ψυχολογική ανάρρωση και την κοινωνική επανένταξη κάθε παιδιού-θύματος σε περιβάλλον που προάγει την υγεία, τον αυτοσεβασμό και την αξιοπρέπειά του. Η ΣΔΠ συμπληρώνεται από το [Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την εμπορία παιδιών, την παιδική πορνεία και την παιδική πορνογραφία \(OPSC\)](#)⁸, το οποίο μεταξύ άλλων καθορίζει ελάχιστα πρότυπα για την προστασία των παιδιών-θυμάτων στις ποινικές διαδικασίες και αναγνωρίζει το δικαίωμα των θυμάτων να ζητήσουν αποζημίωση (UNICEF. Innocenti Research Centre, 2009, σ. 2). Επιπρόσθετα, το 2000, τα Ηνωμένα Έθνη υιοθέτησαν το [Πρωτόκολλο για την πρόληψη, καταστολή και τιμωρία της εμπορίας ανθρώπων, ιδίως γυναικών και παιδιών](#)⁹ (Πρωτόκολλο του Παλέρμο), το οποίο συμπληρώνει τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος.

Εξ όσων αναφέρθηκαν ανωτέρω, προκύπτει ότι το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της πορνείας ανηλίκων περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα διατάξεων που αφορούν στην πρόληψη, την παρέμβαση, την δίωξη των εγκλημάτων καθώς και την προστασία των θυμάτων. Μια αξιοσημείωτη ωστόσο παρατήρηση την οποία επεσήμαναν τα ερωτηθέντα άτομα στις συνεντεύξεις είναι ότι οι προβλεπόμενες κυρώσεις δεν αντιστοιχούν στο αποτρόπαιο αυτών των εγκλημάτων. Η αναντιστοιχία αυτή επιδεινώνεται περαιτέρω από την ύπαρξη ελαφρυντικών περιστάσεων, οι οποίες θα μπορούσαν ενδεχομένως να οδηγήσουν στην αποφυλάκιση των δραστών μετά από την έκτιση ενός περιορισμένου αριθμού ετών της ποινής. Η ύπαρξη ενός επαρκούς νομικού πλαισίου είναι απαραίτητη για την πρόληψη και την καταπολέμηση της πορνείας ανηλίκων. Ωστόσο, εξίσου σημαντική είναι και η αποτελεσματική εφαρμογή του, η οποία, όπως προέκυψε από τις συνεντεύξεις, πάσχει λόγω ποικίλων ζητημάτων: της ανεπαρκούς υποβολής αναφορών, του

⁷ Κυρώθηκε στην Ελλάδα με τον Νόμο 2101/1992 (ΦΕΚ 192/Α/02.12.1992).

⁸ Κυρώθηκε στην Ελλάδα με τον Νόμο 3625/2007 (ΦΕΚ 290/Α/24.12.2007).

⁹ Κυρώθηκε στην Ελλάδα με τον Νόμο 3875/2010 (ΦΕΚ 158/Α/20.09.2010).

ανεπαρκώς εκπαιδευμένου προσωπικού στις αρμόδιες αρχές και των καθυστερήσεων στην εκπλήρωση των αναληφθεισών δεσμεύσεων.

Δεδομένα για την πορνεία ανηλίκων. Στατιστικά στοιχεία και προφίλ των θυμάτων

Παρατηρείται σημαντική έλλειψη στην συγκέντρωση, ανάλυση και διάδοση στοιχείων όσον αφορά τα θύματα της πορνείας ανηλίκων σε όλα τα επίπεδα – εθνικό, περιφερειακό και διεθνές (UNICEF. Innocenti Research Centre, 2008, σ. 6).

Δυσκολίες στη Συγκέντρωση Δεδομένων και την Υποβολή Αναφορών στην Ελλάδα

Η Ελλάδα, όπως και πολλές άλλες χώρες, αντιμετωπίζει δυσκολίες στη συγκέντρωση και την παρουσίαση στοιχείων σχετικά με την πορνεία ανηλίκων. Αυτή την στιγμή, δεν υπάρχει κάποια υπηρεσία που να συγκεντρώνει κατά τρόπο συστηματικό και ολοκληρωμένο στοιχεία για όλες τις μορφές παιδικής σεξουαλικής εκμετάλλευσης. Υπάρχουν, ωστόσο, διαθέσιμα στοιχεία για την εμπορία παιδιών, τα οποία είναι προσβάσιμα μέσω του Εθνικού Μηχανισμού Αναφοράς για την προστασία των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων (EMA). Ο EMA άρχισε να συγκεντρώνει στοιχεία την 1η Ιανουαρίου 2019 και οι ετήσιες εκθέσεις του είναι διαθέσιμες [στο διαδίκτυο](#). Παρά ταύτα, εξακολουθεί να υπάρχει έλλειψη συγκεκριμένων δεδομένων σχετικά με το ευρύτερο ζήτημα της πορνείας ανηλίκων, καθώς και άλλων μορφών παιδικής σεξουαλικής εκμετάλλευσης.

Σύμφωνα με τις ετήσιες εκθέσεις του EMA, το 2020 υπεβλήθησαν αναφορές για εβδομήντα τέσσερα (74) ανήλικα θύματα εμπορίας ανθρώπων, εκ των οποίων τέσσερα (4) κορίτσια διακινήθηκαν με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση (Εθνικός Μηχανισμός Αναφοράς για την προστασία των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, 2021). Το 2021, υπεβλήθησαν αναφορές για τριάντα πέντε (35) ανήλικα θύματα εμπορίας ανθρώπων, εκ των οποίων δύο (2) αγόρια και τέσσερα (4) κορίτσια διακινήθηκαν με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση (Εθνικός Μηχανισμός Αναφοράς για την προστασία των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, 2022). Στην πιο πρόσφατη έκθεση του EMA για το 2022, αναφέρεται ότι υπεβλήθησαν αναφορές για εξήντα οκτώ (68) ανήλικα θύματα εμπορίας ανθρώπων, εκ των οποίων έξι (6) κορίτσια και πέντε (5)

αγόρια διακινήθηκαν με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση (Εθνικός Μηχανισμός Αναφοράς για την προστασία των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, 2023).

Εκτιμάται ότι τα θύματα εμπορίας παιδιών είναι πολύ περισσότερα από όσα αναφέρονται παραπάνω. Θεωρείται ότι υπάρχει ένας σημαντικός «σκοτεινός αριθμός» που δεν υπολογίζεται λόγω του γνωστού ζητήματος της ανεπαρκούς υποβολής αναφορών. Κατά συνέπεια, τα διαθέσιμα στοιχεία δεν αποτυπώνουν την πραγματική έκταση της εμπορίας παιδιών. Υπενθυμίζεται επίσης, ότι τα ανωτέρω στοιχεία αφορούν την εμπορία παιδιών και πιο συγκεκριμένα, την εμπορία παιδιών με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση και όχι το ευρύτερο ζήτημα της πορνείας ανηλίκων.

Λόγοι Ανεπαρκούς Υποβολής Αναφορών

Η ανεπαρκής υποβολή αναφορών (under-reporting) οφείλεται σε διάφορους λόγους. Πρώτον, όπως τονίστηκε από όλα τα ερωτηθέντα άτομα στις συνεντεύξεις, στην πλειονότητά τους τα θύματα δεν αντιλαμβάνονται τους εαυτούς τους ως θύματα. Ακόμη όμως και αν αναγνωρίζουν την κατάστασή τους, μπορεί να πιστεύουν ότι έχουν κάποιο βαθμό ελέγχου πάνω σε αυτήν. Για παράδειγμα, όπως ανέφερε ένα από τα ερωτηθέντα άτομα σχετικά με μια τέτοια υπόθεση: «*Θεωρούν ότι είχαν τον έλεγχο και ότι θα σταματούσαν όταν θα συγκέντρωναν τα χρήματα που χρειαζόνταν*». Δεύτερον, ο εντοπισμός τους αποδεικνύεται συχνά δυσχερής, καθώς τα θύματα ενδέχεται να αποφεύγουν να έρθουν σε επικοινωνία με τις αρχές επιβολής του νόμου. Μπορεί να επιλέξουν να μην ανταποκρίνονται στις κλήσεις της αστυνομίας και να κρύβονται, γεγονός που καθιστά δύσκολο τον εντοπισμό και την παροχή βοήθειας.

Τρίτον, τα θύματα συχνά βιώνουν αισθήματα ντροπής και στιγματισμού, τα οποία λειτουργούν ως τροχοπέδη στην υποβολή αναφοράς εκ μέρους τους. Ένας από τους ερωτηθέντες στις συνεντεύξεις ανέφερε ότι ειδικά τα αγόρια μπορεί να ντρέπονται περισσότερο να δώσουν κατάθεση. Ο φόβος επίσης πολλές φορές μπορεί να εμποδίσει τα θύματα να προβούν σε αναφορά. Ο φόβος μήπως ατιμάσουν τον εαυτό τους ή τις οικογένειές τους λόγω της δημοσίευσης αυτών των υποθέσεων μπορεί να αποθαρρύνει κάποια θύματα από το να προχωρήσουν σε καταγγελίες. Επιπλέον, διαπιστώνεται μια γενικευμένη έλλειψη εμπιστοσύνης στις κρατικές αρχές όσον

αφορά την αποτελεσματικότητα, τον χρόνο απόκρισης και τις δυνατότητές τους να αντιμετωπίσουν τέτοια ζητήματα. Τα θύματα, ιδίως οι ανήλικοι που είναι πρόσφυγες, μετανάστες ή ασυνόδευτοι, μπορεί ακόμη να φοβούνται ότι είναι πιθανό να τους απαγγελθούν κατηγορίες. Ο φόβος αυτός συνδέεται με την ανησυχία για την αλληλεπίδρασή τους με τις δημόσιες αρχές, όπως η αστυνομία ή ο/η εισαγγελέας ανηλίκων. Το αβέβαιο ή αδιευκρίνιστο νομικό καθεστώς τους στη χώρα επιτείνει αυτόν τον φόβο, καθώς μπορεί να μην έχουν τα κατάλληλα νομιμοποιητικά έγγραφα ή άδεια διαμονής.

Τέταρτον, ένα θύμα πορνείας ανηλίκων μπορεί να έχει υποστεί πολλαπλά εγκλήματα, όπως: βία με κίνητρο την προκατάληψη και ενδοοικογενειακή βία. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η προσοχή και η απόκριση μπορεί να είναι εστιασμένες κυρίως σε ένα συγκεκριμένο αδίκημα, οδηγώντας στην παραμέληση άλλων μορφών θυματοποίησης που μπορεί να έχουν υποστεί τα θύματα. Μια τέτοια περιορισμένη εστίαση μπορεί να συμβάλλει σε μια ελλιπή κατανόηση της πλήρους έκτασης της βλάβης που υπέστησαν τα θύματα. Για τον λόγο αυτό είναι σημαντικό να αναγνωρίζονται και να αντιμετωπίζονται όλες οι μορφές θυματοποίησης και να παρέχεται ολοκληρωμένη υποστήριξη στα θύματα.

Οι επαγγελματίες που εργάζονται στο πεδίο, καθώς και οι απλοί πολίτες, μπορεί να διστάζουν να προβούν σε αναφορά κάποιου περιστατικού λόγω του φόβου ότι μπορεί να τους αποδοθούν κατηγορίες. Το κράτος οφείλει να προστατεύει όσα πρόσωπα καταγγέλλουν τέτοια εγκλήματα διασφαλίζοντας ότι δεν μπορούν να κατηγορηθούν άδικα από τους δράστες, υπό την προϋπόθεση ότι οι αναφορές τους είναι ειλικρινείς και υποβάλλονται καλόπιστα. Τέλος, η απουσία μιας εξειδικευμένης υπηρεσίας που να ασχολείται με όλες τις μορφές παιδικής σεξουαλικής εκμετάλλευσης δυσχεραίνει περαιτέρω την αποτελεσματική επικοινωνία και υποστήριξη.

Παρά τις δυσκολίες να επιτευχθεί μια ακριβής αποτύπωση της πορνείας ανηλίκων στην Ελλάδα, οι συνεντεύξεις με τους/τις επαγγελματίες που εργάζονται στον τομέα αυτό έριξαν κάποιο φως στο ειδικότερο ζήτημα της πορνείας των παιδιών που βρίσκονται σε κίνηση. Σύμφωνα με τα ερωτηθέντα άτομα, η κατάσταση επιδεινώθηκε και έγινε πιο ορατή στις αρχές κατά τη διάρκεια της μεγάλης εισροής μεταναστών και

προσφύγων, την περίοδο 2015-2016. Τα επόμενα χρόνια, το φαινόμενο αυτό υποχώρησε, αλλά κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, η κατάσταση επιδεινώθηκε και πάλι.

Ευάλωτες Ομάδες και Εκμετάλλευση εντός των Οικογενειών

Ορισμένες ομάδες παιδιών θεωρούνται ιδιαίτερα ευάλωτες στη σεξουαλική εκμετάλλευση μέσω της πορνείας. Πιο συγκεκριμένα, όπως επισήμαναν οι ερωτηθέντες/θείσες επαγγελματίες, αυξημένη ευαλωτότητα αντιμετωπίζουν: οι ανήλικοι που ζουν σε οικογένειες με χαμηλό εισόδημα, τα παιδιά που ζουν σε μονάδες παιδικής προστασίας ή σε άλλα ιδρύματα, τα παιδιά που έχουν υποστεί σεξουαλική κακοποίηση ή ενδοοικογενειακή βία, τα παιδιά που δεν πηγαίνουν σχολείο, τα ασυνόδευτα ανήλικα, τα παιδιά Ρομά και τα παιδιά που πιέζονται από τις οικογένειές τους να τους στείλουν χρήματα. Πρόκειται, εν ολίγοις, για όλα τα παιδιά που βιώνουν την απουσία ενός υποστηρικτικού πλαισίου φροντίδας που να τους παρέχει κατάλληλη εποπτεία και να μεριμνά για την κάλυψη των αναγκών τους.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στην πλειονότητα των περιπτώσεων, η εκμετάλλευση των παιδιών μέσω της πορνείας πραγματοποιείται εντός του οικογενειακού περιβάλλοντος. Όπως χαρακτηριστικά ανέφεραν οι ερωτηθέντες/θείσες, οι γονείς ή οι συγγενείς της ευρύτερης οικογένειας είναι συχνά εκείνοι που υποβάλλουν τα παιδιά σε σεξουαλική εκμετάλλευση με σκοπό το κέρδος. Ακόμη, ανέφεραν ότι η πλειοψηφία των θυμάτων πορνείας ανηλίκων ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 12-16 ετών.

Έλλειψη Επαρκών Δεδομένων σε επίπεδο ΕΕ

Έλλειψη επαρκών δεδομένων σχετικά με το ζήτημα της πορνείας ανηλίκων παρατηρείται επίσης και σε επίπεδο ΕΕ. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, θύματα πορνείας ανηλίκων είναι στην πλειονότητά τους έφηβες μεταξύ 14 και 17 ετών αλλά και αγόρια σε αρκετές χώρες της περιοχής. Μεταξύ των ετών 2017 και 2018, σχεδόν ένα (1) στα τέσσερα (4) θύματα εμπορίας ανθρώπων στην ΕΕ ήταν παιδί, το 78% των παιδιών-θυμάτων ήταν κορίτσια, το 60% των παιδιών-θυμάτων διακινήθηκαν με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση και τα τρία τέταρτα (75%) όλων των παιδιών-θυμάτων στην ΕΕ ήταν πολίτες της ΕΕ (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2021, σ. 12).

Η Διάσταση του Φύλου

Το ζήτημα της πορνείας αγοριών δεν έχει διερευνηθεί διεξοδικά. Τείνει να περνά απαρατήρητο, μεταξύ άλλων λόγω: «της απουσίας της διάστασης του φύλου στην έρευνα και τα προγράμματα, του στίγματος που συνδέεται με την ομοφυλοφιλία, της τάσης να μη θεωρούνται οι άνδρες θύματα της πορνείας» (ECPAT International, 2014, σ. 11), αλλά και της ανεπαρκούς υποβολής αναφορών που συνδέεται με αυτό το φαινόμενο (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2021, σ. 13). Είναι σημαντικό να αναγνωρίζεται και να λαμβάνεται υπόψη ότι θύματα πορνείας ανηλίκων μπορεί να είναι και κορίτσια και αγόρια, και ως εκ τούτου θα πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για να αντιμετωπιστεί το ζήτημα συνολικά για όλα τα φύλα.

Επιπτώσεις των Περιορισμένων Δεδομένων στην Πρόληψη και την Καταπολέμηση

Η έλλειψη διαθέσιμων και αξιόπιστων στατιστικών στοιχείων τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο εμποδίζει την αποτελεσματική πρόληψη και καταπολέμηση της πορνείας ανηλίκων, καθώς δυσχεραίνει την ανάπτυξη τεκμηριωμένων πολιτικών και μέτρων για την καταπολέμηση αυτής της μορφής εκμετάλλευσης.

Αρμόδιοι φορείς/αρχές για την καταπολέμηση της πορνείας ανηλίκων

Φορείς/αρχές καταπολέμησης της πορνείας ανηλίκων

Στην Ελλάδα, αρμόδιες αρχές για την καταπολέμηση της πορνείας ανηλίκων είναι η Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Αττικής (ΓΑΔΑ) - Υποδιεύθυνση Προστασίας Ανηλίκων και ο/η Εισαγγελέας Ανηλίκων. Όταν υπάρχει υπόνοια ότι ένας/μια ανήλικος/κη είναι θύμα πορνείας, ο/η επαγγελματίας που τον/την εντοπίζει ενημερώνει και τις δύο εν λόγω αρχές. Ο/Η Εισαγγελέας Ανηλίκων μπορεί να αποφασίσει την απομάκρυνση του παιδιού από το περιβάλλον στο οποίο διαμένει και την τοποθέτησή του σε κάποιο ίδρυμα που θα του παράσχει ψυχολογική και ιατρική περίθαλψη.

Καθοριστικός είναι ο ρόλος που διαδραματίζει η Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Αττικής - Υποδιεύθυνση Προστασίας Ανηλίκων στην όλη διαδικασία, συντονίζοντας όλες τις ενέργειες και παρεμβάσεις που είναι απαραίτητες για την προστασία του ανήλικου ατόμου. Ο/Η επαγγελματίας που εντόπισε το θύμα δίνει κατάθεση στην

αστυνομία. Στη συνέχεια, η αστυνομία απομακρύνει το παιδί από το περιβάλλον στο οποίο ζει και το μεταφέρει είτε στη ΓΑΔΑ είτε στο Σπίτι του Παιδιού προκειμένου να προβεί σε κατάθεση, συνοδευόμενο από τον/την επαγγελματία που το εντόπισε και έναν/μία ψυχολόγο. Ακολουθεί η μεταφορά του παιδιού είτε σε κάποια Μονάδα Παιδικής Προστασίας είτε σε κάποια δομή φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων. Επισημαίνεται ότι και οι δύο αυτές μορφές δομών δεν εξειδικεύονται συγκεκριμένα στην αντιμετώπιση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών. Ως εκ τούτου, ενδέχεται να μην είναι σε θέση να ανταποκριθούν στις ανάγκες των ανήλικων θυμάτων πορνείας. Έτσι, παρόλο που οι εν λόγω δομές διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην παροχή αρχικής υποστήριξης και στην διασφάλιση της ασφάλειας του ανηλίκου, απαιτούνται συστηματικές προσπάθειες για την ίδρυση και τη διατήρηση εξειδικευμένων μονάδων και υπηρεσιών που να μπορούν να καλύψουν το σύνολο των αναγκών – σωματικών, ψυχολογικών, κοινωνικών – των ανήλικων θυμάτων σεξουαλικής εκμετάλλευσης.

Η διαδικασία κατάθεσης στην αστυνομία και τις δικαστικές αρχές μπορεί να είναι δύσκολη και τραυματική για τα παιδιά-θύματα, καθώς, όπως αναφέρθηκε στις συνεντεύξεις, το προσωπικό τους στην πλειονότητά του φαίνεται να μην έχει επαρκή κατάρτιση για το χειρισμό τόσο ευαίσθητων και απαιτητικών υποθέσεων. Η ανεπαρκής κατάρτιση μπορεί να οδηγήσει σε λανθασμένο χειρισμό των αποδεικτικών στοιχείων καθώς και στην απουσία διακριτικής και ευαίσθητης προσέγγισης των παιδιών-θυμάτων, γεγονός που μπορεί να συμβάλλει στην δευτερογενή θυματοποίησή τους. Σύμφωνα με τους/τις ερωτηθέντες/θείσες στις συνεντεύξεις, τα παιδιά Ρομά καθώς και τα παιδιά από τρίτες χώρες ειδικότερα έχουν καταγγείλει ότι έχουν βιώσει μεροληπτική μεταχείριση από την αστυνομία.

Η έλλειψη φιλικών προς τα παιδιά θεσμών εξακολουθεί να παραμένει μια σημαντική πρόκληση. Προκειμένου να αντιμετωπιστεί αυτό το κενό, προβλέφθηκε η ίδρυση «Σπιτιών του Παιδιού (Children's Houses)» σε μεγάλες πόλεις της Ελλάδας (Αθήνα, Πειραιάς, Θεσσαλονίκη, Πάτρα και Ηράκλειο). Οι δομές αυτές βασίζονται στο μοντέλο Barnahus και έχουν ως στόχο να συγκεντρώσουν όλες τις σχετικές με την προστασία των παιδιών-θυμάτων σεξουαλικής κακοποίησης δράσεις σ' ένα φιλικό προς εκείνα περιβάλλον. Στις δράσεις αυτές περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων: η

διεξαγωγή καταθέσεων, ιατρικών εξετάσεων και η παροχή ψυχολογικής υποστήριξης. Επισημαίνεται ότι το Barnahus είναι το κορυφαίο ευρωπαϊκό μοντέλο απόκρισης για την αντιμετώπιση υποθέσεων σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών, στο πλαίσιο του οποίου: *«συντονίζονται παράλληλα ποινική έρευνα και έρευνα παιδικής πρόνοιας, συγκεντρώνονται όλες οι σχετικές υπηρεσίες κάτω από την ίδια στέγη και έτσι αποφεύγεται η εκ νέου θυματοποίηση του παιδιού»* (Council of Europe, 2022).

Σε ό,τι αφορά τις καταθέσεις, στόχος είναι η διεξαγωγή μιας ενιαίας, ολοκληρωμένης κατάθεσης στην οποία θα συμμετέχουν όλοι/λες οι αρμόδιοι/ες επαγγελματίες, συμπεριλαμβανομένης της αστυνομίας και του/της εισαγγελέα. Το παιδί κατευθύνεται σε ένα ειδικά διαμορφωμένο δωμάτιο με έναν/μια κοινωνικό/κή λειτουργό, ο/η οποίος/α διευκολύνει τη διαδικασία της κατάθεσης, ενώ η αστυνομία και ο/η εισαγγελέας παρακολουθούν πίσω από έναν καθρέπτη ασφαλείας, ώστε να μην τους βλέπει το παιδί. Αυτή η διαρρύθμιση σκοπεί στη διαμόρφωση μιας πιο υποστηρικτικής ατμόσφαιρας για το παιδί, μειώνοντας το ενδεχόμενο δυσφορίας ή επαναθυματοποίησής του.

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι παρόλο που η ίδρυση Σπιτιών του Παιδιού έχει προβλεφθεί με νόμο ήδη από το 2017¹⁰, μόνο ένα από αυτά, εκείνο στην Αθήνα, άρχισε να λειτουργεί το 2021. Σ' αυτό παρέχεται η δυνατότητα διεξαγωγής καταθέσεων και ψυχολογικής υποστήριξης του παιδιού και της οικογένειάς του. Στο πλαίσιο των συνεντεύξεων, ωστόσο αναφέρθηκε ότι δεν ακολουθεί κάποιο ερευνητικό πρωτόκολλο, καθώς και ότι δεν παρέχει υποστηρικτικό υλικό στα παιδιά. Ένας επιπλέον περιορισμός είναι επίσης ότι λειτουργεί μόνο εντός των ωρών γραφείου.

Επιπροσθέτως επισημαίνεται ότι δεν έχουν πρόσβαση σ' αυτό όλα τα παιδιά-θύματα σεξουαλικής κακοποίησης. Κι αυτό γιατί, η αστυνομία είναι εκείνη η οποία αποφασίζει για το εάν η κατάθεση θα λάβει χώρα στην ΓΑΔΑ ή στο Σπίτι του Παιδιού. Συνεπεία τούτου, πολλά παιδιά-θύματα στερούνται την πιο εξειδικευμένη, φιλική προς εκείνα μεταχείριση που προσφέρεται στο Σπίτι του Παιδιού. Είναι εξαιρετικά σημαντικό να καταβληθούν προσπάθειες για να αρθούν αυτοί οι περιορισμοί και να

¹⁰ Νόμος 4478/2017 (ΦΕΚ 91/Α/23.06.2017)

διασφαλιστεί ότι όλα τα παιδιά-θύματα σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης έχουν πρόσβαση σε φιλικές προς εκείνα διαδικασίες.

Μπορεί στην Ελλάδα να μην υπάρχει κάποια ΜΚΟ που να εξειδικεύεται στην καταπολέμηση της πορνείας ανηλίκων, ωστόσο αρκετές ΜΚΟ προσφέρουν υποστηρικτικές υπηρεσίες στα θύματα, όπως: το [Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού](#) (στο πλαίσιο του [προγράμματος “Protection 4 all minors”](#) παρέχει υποστηρικτικές υπηρεσίες σε ασυνόδευτα ανήλικα που ζουν σε επισφαλείς συνθήκες), η [Άρσις – Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων](#), η [Praksis](#) και το [Χαμόγελο του Παιδιού](#). Στις υπηρεσίες τους περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων η παροχή: στέγης, συμβουλευτικής, ιατρικής βοήθειας, νομικής συνδρομής και εκπαιδευτικής υποστήριξης. Παρόλο που μπορεί να μην επικεντρώνονται αποκλειστικά στην πορνεία ανηλίκων, συμβάλλουν στο μέτρο των δυνατοτήτων τους στην κάλυψη των αναγκών των θυμάτων.

Ο συντονιστικός μηχανισμός, ο οποίος παρακολουθεί όλα τα στάδια της ένταξης ενός θύματος στο σύστημα προστασίας της χώρας, ξεκινώντας από τον αρχικό εντοπισμό και την ταυτοποίησή του, στη συνέχεια την παροχή υπηρεσιών προστασίας και υποστήριξης κατά τη νομική διαδικασία, έως τον οικειοθελή υποβοηθούμενο επαναπατρισμό στη χώρα καταγωγής ή την κοινωνική ένταξη στη χώρα υποδοχής, είναι ο [Εθνικός Μηχανισμός Αναφοράς για την Προστασία των Θυμάτων Εμπορίας Ανθρώπων \(EMA\)](#).

Ειδικότερα, ο EMA είναι υπεύθυνος για: α. τη συγκέντρωση και παραπομπή των αιτημάτων προστασίας θυμάτων που εντοπίζονται/ταυτοποιούνται από τις αρμόδιες δημόσιες αρχές ή από συνεργαζόμενους φορείς παροχής υπηρεσιών υποδοχής και κοινωνικής στήριξης της ομάδας-στόχου, β. την παρακολούθηση της διαχείρισης αυτών, και γ. τη δημιουργία και λειτουργία συστήματος καταγραφής των αιτημάτων προστασίας των θυμάτων (αναφορά, παραπομπή και παρακολούθηση της διαχείρισης). Η σύσταση και η λειτουργία του Μηχανισμού δεν δημιούργησε νέες δομές ή υπηρεσίες προστασίας για τα θύματα. Αυτό που επιδιώχθηκε ήταν ο συντονισμός των υφιστάμενων υπηρεσιών, η βέλτιστη αξιοποίησή τους για την αποτελεσματική προστασία των θυμάτων και, κατά συνέπεια, η επισήμανση κενών

ή/και αρνητικών πρακτικών (Εθνικός Μηχανισμός Αναφοράς για την Προστασία των Θυμάτων Εμπορίας Ανθρώπων, 2021, σ. 31) .

Τέλος, το [Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού \(ΙΥΠ\)](#) έχει αναπτύξει έναν [οδηγό](#) με στόχο να ευαισθητοποιήσει, να συμβάλλει στην ανάπτυξη αποτελεσματικών στρατηγικών και να προσφέρει εκπαίδευση στο προσωπικό των δημόσιων φορέων αναφορικά με το ζήτημα της εμπορίας παιδιών, ώστε να ενισχυθεί η ανταπόκριση των δημόσιων αρχών, να βελτιωθεί ο εντοπισμός και η υποστήριξη των θυμάτων και να προωθηθεί η συνεργασία μεταξύ των διαφόρων φορέων που εμπλέκονται στην αντιμετώπιση αυτού του φαινομένου.

Σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, υπάρχουν διάφοροι οργανισμοί που μάχονται για την καταπολέμηση της εμπορίας παιδιών: η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO), η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (Europol), ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τη λειτουργική διαχείριση συστημάτων ΤΠ μεγάλης κλίμακας στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης (eu-LISA), το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (EMCDDA), ο Οργανισμός της ΕΕ για τη Συνεργασία στον Τομέα της Ποινικής Δικαιοσύνης (Eurojust), το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων (EIGE), ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (FRONTEX), ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (FRA), ο Οργανισμός της ΕΕ για την κατάρτιση στον τομέα της επιβολής του νόμου (CEPOL) και το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας (Eurofound). Σύμφωνα με την [Κοινή Δήλωση](#) που υπέγραψαν στις 13 Ιουνίου 2018, δεσμεύτηκαν για τα εξής: να καταπολεμήσουν την κουλτούρα της ατιμωρησίας για τους δράστες, να ενισχύσουν την εστίασή τους στην πρόληψη, να λάβουν υπόψη ολόκληρη την αλυσίδα εμπορίας ανθρώπων εντός και εκτός της ΕΕ, να διασφαλίσουν μια προσέγγιση η οποία θα λαμβάνει υπόψη ζητήματα φύλου και τις ανάγκες των παιδιών, να αντιμετωπίσουν τα ευάλωτα σημεία των θυμάτων και να διασφαλίσουν τη λογοδοσία απέναντί τους, να ενισχύσουν την αποτελεσματικότητα των ερευνών και των διώξεων, να προωθήσουν τη διασυνοριακή και εσωτερική συνεργασία μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου και των δικαστηρίων, να ενισχύσουν τις δραστηριότητες κατάρτισης, να ανταλλάξουν ορθές πρακτικές, να βελτιώσουν την ανταλλαγή πληροφοριών στο πλαίσιο των κανόνων προστασίας

προσωπικών δεδομένων. Υπάρχει επίσης ο [Συντονιστής Δράσης κατά της Εμπορίας σε επίπεδο ΕΕ](#), με έδρα την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ο οποίος είναι υπεύθυνος για τη βελτίωση του συντονισμού και της συνοχής μεταξύ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, των υπηρεσιών της ΕΕ, των κρατών μελών και των διεθνών φορέων για την ανάπτυξη υφιστάμενων και νέων πολιτικών της ΕΕ για την αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων. Τέλος, η [ECPAT International](#) είναι το μοναδικό διεθνές δίκτυο ΜΚΟ - που σήμερα αποτελείται από 124 οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών σε 103 χώρες - το οποίο έχει ως αποκλειστικό στόχο την καταπολέμηση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης των παιδιών, συντονίζοντας έρευνα, συνηγορία και δράσεις προς αυτή την κατεύθυνση.

Μέτρα

Μέτρα πρόληψης και καταπολέμησης της πορνείας ανηλίκων

Στην Ελλάδα, ένα σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση της πρόληψης ήταν η εισαγωγή της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης ως υποχρεωτικού μαθήματος στο ωρολόγιο σχολικό πρόγραμμα το 2022. Το εν λόγω μάθημα διδάσκεται σε μαθητές/τριες Γ' και ΣΤ' τάξης Δημοτικού, καθώς και Β' Γυμνασίου. Η διδακτέα ύλη, αντί να οργανώνεται γύρω από ένα συγκεκριμένο σχολικό εγχειρίδιο, βασίζεται σε διάφορες πηγές, από τις οποίες ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να επιλέξει. Στόχος είναι να εφοδιάσει τους/τις μαθητές/τριες με τις κατάλληλες για την ηλικία τους γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να κατανοούν και να διαχειρίζονται θέματα που σχετίζονται με τη σεξουαλικότητα, τις σχέσεις και τα προσωπικά όρια. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι, όπως προέκυψε από τις συνεντεύξεις, οι εκπαιδευτικοί δεν αισθάνονται επαρκώς εκπαιδευμένοι/νες για να χειριστούν ένα τόσο ευαίσθητο θέμα και να απαντήσουν στις απορίες που μπορεί να έχουν τα παιδιά.

Αναφορικά με τα μέτρα για την καταπολέμηση της πορνείας ανηλίκων στην Ελλάδα, καταλυτικό ρόλο διαδραμάτισε η σύσταση του Γραφείου του Εθνικού Εισηγητή για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και του Εθνικού Μηχανισμού Αναφοράς για την προστασία των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων. Το Γραφείο του Εθνικού Εισηγητή λειτουργεί ως κεντρικό σημείο συντονισμού και συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων φορέων για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων. Ο Εθνικός Μηχανισμός Αναφοράς, όπως προαναφέρθηκε, είναι ένας συντονιστικός μηχανισμός

που επιβλέπει την όλη διαδικασία ένταξης των θυμάτων στο σύστημα προστασίας της χώρας. Ο μηχανισμός αυτός διασφαλίζει ότι τα θύματα εντοπίζονται και τους παρέχονται οι απαραίτητες υπηρεσίες προστασίας και υποστήριξης καθ' όλη τη διάρκεια των σχετικών διαδικασιών.

Παράλληλα, στην Ελλάδα, λειτουργούν οι εξής τηλεφωνικές γραμμές για την καταγγελία περιστατικών κακοποίησης παιδιών και την παροχή βοήθειας: η *Εθνική Τηλεφωνική Γραμμή για τα Παιδιά "1056" του Χαμόγελου του Παιδιού (24/7)*, η *Εθνική Γραμμή Παιδικής Προστασίας "1107" του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (24/7)* και η *Γραμμή Βοήθειας "11525" - Μαζί για το Παιδί*. Παρέχουν στα παιδιά-θύματα τη δυνατότητα να αναφέρουν όσα έχουν υποστεί, να ζητήσουν συμβουλές και να λάβουν υποστήριξη με εμπιστευτικό και προσιτό τρόπο. Παρόμοιες υπηρεσίες παρέχονται επίσης από τις ακόλουθες γραμμές βοήθειας: η *Γραμμή Πληροφόρησης για την Εμπορία Ανθρώπων "1109" της Α21* και η *Τηλεφωνική Γραμμή Άμεσης Κοινωνικής Βοήθειας "197" του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης*. Επιπλέον, η ίδρυση του Σπιτιού του Παιδιού αποτελεί σημαντική πρωτοβουλία για την παροχή εξειδικευμένης φροντίδας και υποστήριξης σε θύματα σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών.

Τέλος, ένα σημαντικό βήμα για την πρόληψη και την καταπολέμηση της παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης έγινε τον Δεκέμβριο του 2022 με την ολοκλήρωση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την προστασία των παιδιών από το έγκλημα της σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης, το οποίο καλύπτει την περίοδο 2022-2027. Το εν λόγω σχέδιο επικεντρώνεται σε διάφορους βασικούς τομείς, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης κατάλληλων υπηρεσιών για τα παιδιά-θύματα σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης και της ανάγκης δημιουργίας σαφώς καθορισμένων πρωτοκόλλων που θα διέπουν τη λειτουργία και τον συντονισμό τους. Επιπλέον τονίζει τη σημασία της ενίσχυσης του υφιστάμενου νομικού πλαισίου για την προστασία των παιδιών, της κατάρτισης νέων νόμων, όταν αυτό είναι απαραίτητο, και της διασφάλισης της αποτελεσματικής εφαρμογής αυτών.

Μέτρα υποστήριξης και προστασίας των άμεσων και έμμεσων θυμάτων

Αναφορικά με τα μέτρα υποστήριξης και προστασίας των άμεσων και έμμεσων θυμάτων, έχουν διοργανωθεί κατά καιρούς στην Ελλάδα εκπαιδευτικά σεμινάρια για

επαγγελματίες που εργάζονται σε θέσεις πρώτης γραμμής, τόσο σε αστυνομικά τμήματα όσο και σε ΜΚΟ, από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ), την Α21 και την Άρσις. Οι εκπαιδεύσεις αυτές αποσκοπούσαν στην ενίσχυση των γνώσεων και των δεξιοτήτων των εν λόγω επαγγελματιών προκειμένου να προσεγγίζουν υποθέσεις παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης με έναν ευαίσθητο και φιλικό προς τα παιδιά τρόπο.

Εκτός από εκπαιδευτικά σεμινάρια, η Α21 διοργανώνει επίσης εκστρατείες ευαισθητοποίησης και ενημερωτικές συνεδρίες σε σχολεία. Η διεύρυνση των εκστρατειών στον γενικό πληθυσμό, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στα παιδιά, τους δασκάλους και τους γονείς είναι πολύ σημαντική. Τα παιδιά θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε εύκολα κατανοητές και κατάλληλες για την ηλικία τους πληροφορίες σχετικά με: τα δικαιώματα, την ασφάλεια, τον τρόπο ενεργοποίησης του «κύκλου υποστήριξης» τους και τους φορείς στους οποίους μπορούν να απευθυνθούν για βοήθεια και υποστήριξη.

Για τους γονείς, οι εκστρατείες ευαισθητοποίησης θα πρέπει να περιλαμβάνουν θεματικές, όπως: η προσέγγιση του παιδιού τους, η κατανόηση του ρόλου των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, η αναγνώριση ενδείξεων πιθανών εκμεταλλευτών καθώς και ενδείξεων εκμετάλλευσης, η γνώση της κατάλληλης πορείας δράσης σε τέτοιες περιπτώσεις, η σημασία της αναπτυξιακά κατάλληλης εποπτείας και της διατήρησης ανοιχτής επικοινωνίας με έναν/μια δύσκολο/λη έφηβο/βη.

Η διοργάνωση εκστρατειών ευαισθητοποίησης και των εκπαιδευτικών είναι επίσης σημαντική, καθώς, όπως αναφέρθηκε στο πλαίσιο των συνεντεύξεων αναζητούν εκπαιδευτικό υλικό που να σχετίζεται με αυτά τα ευαίσθητα ζητήματα. Τα θέματα που σχετίζονται με τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση συχνά θεωρούνται ταμπού, ακόμη και μέσα στο σχολικό περιβάλλον. Η παροχή των απαραίτητων γνώσεων και μέσων στους/στις εκπαιδευτικούς είναι μείζονος σημασίας για την αποτελεσματική αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων.

Πολιτική της ΕΕ

Σε επίπεδο ΕΕ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθέτησε τον Ιούλιο του 2020 μια ολοκληρωμένη [στρατηγική](#) για την καταπολέμηση της παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης. Πρωταρχικοί στόχοι αυτής της στρατηγικής είναι: να ενισχυθούν τα υφιστάμενα μέτρα της ΕΕ για την προστασία των παιδιών από τη σεξουαλική εκμετάλλευση και να αντιμετωπιστούν οι αναδυόμενες προκλήσεις, ιδίως στο πλαίσιο των ψηφιακών μέσων. Η στρατηγική εστιάζει στον έλεγχο της συμμόρφωσης με τους κανονισμούς της ΕΕ, στην ανάπτυξη τομεακών κανόνων για τις υπηρεσίες επιβολής του νόμου και τον ιδιωτικό τομέα για τον εντοπισμό και την αναφορά σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών στο διαδίκτυο. Επικεντρώνεται στη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού κέντρου για την πρόληψη και την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών, το οποίο θα δίνει έμφαση στη μεταφορά γνώσεων και τη δικτύωση εντός της ΕΕ.

Χαρτογράφηση των αρμόδιων φορέων

Όνομασία υπηρεσίας/ οργανισμού	Περιγραφή	Ρόλος στην πρόληψη και καταπολέμηση της πορνείας ανηλίκων	Ρόλος στην παροχή υποστήριξης ή υπηρεσιών στα θύματα	Στοιχεία επικοινωνίας (τηλέφωνο, e-mail, website)
Ελλάδα				
Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Αττικής (ΓΑΔΑ) – Υποδ/νση Προστασίας Ανηλίκων	Η ΓΑΔΑ - Υποδιεύθυνση Προστασίας Ανηλίκων διαδραματίζει κομβικό ρόλο στον συντονισμό όλων των απαιτούμενων δράσεων και παρεμβάσεων για τη διασφάλιση της προστασίας των ανηλίκων.	<u>Υπεύθυνη για:</u> -Λήψη αναφορών· -Λήψη καταθέσεων· -Απομάκρυνση του παιδιού από το τρέχον περιβάλλον διαβίωσής του, κατόπιν σχετικής απόφασης του/της Εισαγγελέα Ανηλίκων.	<u>Υπεύθυνη για:</u> -Λήψη αναφορών· -Λήψη καταθέσεων· -Απομάκρυνση του παιδιού από το τρέχον περιβάλλον διαβίωσής του, κατόπιν σχετικής απόφασης του/της Εισαγγελέα Ανηλίκων.	<u>Τηλέφωνο:</u> 2106400131/21064298 90/2106476270 <u>E-mail:</u> ypa.daa@hellenicpolice.gr <u>Website:</u> https://www.astynomia.gr/epikoinonia/genikes-astynomikes-diefthynseis/g-a-d-attikis/diefthynsi-asfaleias-attikis/

<p>Εισαγγελέας Ανηλίκων</p>	<p>Ο/Η Εισαγγελέας Ανηλίκων λειτουργεί ως διωκτική αρχή.</p>	<p><u>Υπεύθυνος/νη για:</u> -Λήψη απόφασης σχετικά με την αναφορά που τους έχει υποβληθεί σχετικά με την κατάσταση του θύματος και την πιθανή αναγκαιότητα απομάκρυνσής του από το τρέχον περιβάλλον του.</p>	<p><u>Υπεύθυνος/νη για:</u> - Λήψη απόφασης σχετικά με την αναφορά που τους έχει υποβληθεί σχετικά με την κατάσταση του θύματος και την πιθανή αναγκαιότητα απομάκρυνσής του από το τρέχον περιβάλλον του.</p>	<p>Στην Αθήνα: <u>Τηλέφωνο:</u> 2108839029/2108827713 <u>Website:</u> http://www.eispa.gr/opencms/opencms/epa_site/epa/deps/tmima_anikon.html</p>
<p>Σπίτι του Παιδιού</p>	<p>Ο πρωταρχικός στόχος του Σπιτιού του Παιδιού είναι να συγκεντρώσει όλα τα σχετικά μέτρα για την προστασία των παιδιών θυμάτων σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης σε ένα φιλικό προς τα παιδιά περιβάλλον.</p>	<p><u>Οι αρμοδιότητές του περιλαμβάνουν:</u> -Διεξαγωγή της κατάθεσης του ανηλίκου· -Διενέργεια ιατρικών εξετάσεων· -Παροχή ψυχολογικής υποστήριξης στα θύματα και τις οικογένειές τους.</p>	<p><u>Οι αρμοδιότητές του περιλαμβάνουν:</u> -Διεξαγωγή της κατάθεσης του ανηλίκου· -Διενέργεια ιατρικών εξετάσεων· -Παροχή ψυχολογικής υποστήριξης στα θύματα και τις οικογένειές τους.</p>	<p><u>Τηλέφωνο:</u> 2109811067/2109802467 <u>E-mail:</u> spitipaidiou.ath@moj.gov.gr</p>
<p>Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού</p>	<p>Το Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού ιδρύθηκε το 2004 και είναι μια ΜΚΟ που έχει δεσμευτεί να υπερασπίζεται και να προστατεύει τα δικαιώματα των παιδιών. Στο πλαίσιο των πρωτοβουλιών της, η οργάνωση υλοποιεί επί του παρόντος το πρόγραμμα “Protection for All Minors”, το οποίο παρέχει ολοκληρωμένη βοήθεια σε ασυνόδευτα ανήλικα που διαμένουν σε επισφαλείς συνθήκες στην Ελλάδα.</p>	<p><u>Οι αρμοδιότητές του περιλαμβάνουν:</u> -Ενημέρωση, υποστήριξη και ενδυνάμωση των ασυνόδευτων ανηλίκων, ώστε να απομακρυνθούν από τις επισφαλείς συνθήκες διαβίωσης, προσφέροντάς τους μια σειρά υπηρεσιών, όπως: καθοδήγηση, ψυχολογική και νομική υποστήριξη.</p>	<p><u>Οι αρμοδιότητές του περιλαμβάνουν:</u> -Ενημέρωση, υποστήριξη και ενδυνάμωση των ασυνόδευτων ανηλίκων, ώστε να απομακρυνθούν από τις επισφαλείς συνθήκες διαβίωσης, προσφέροντάς τους μια σειρά υπηρεσιών, όπως: καθοδήγηση, ψυχολογική και νομική υποστήριξη.</p>	<p><u>Τηλέφωνο:</u> 2108846590 <u>E-mail:</u> diktio@ddp.gr <u>Website:</u> https://ddp.gr/protectonforminors/</p>

<p>Arsis – Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων</p>	<p>Η Arsis είναι μια ΜΚΟ με εκτεταμένη εμπειρία στην καταπολέμηση της εμπορίας παιδιών, η οποία αποδεικνύεται από την επιτυχή υλοποίηση διαφόρων έργων, όπως τα: “Reveni”, “Mario”, “Nathalie”, Tact” και “Tiatas”.</p>	<p><u>Οι υπηρεσίες που παρέχει περιλαμβάνουν τα εξής:</u> -Εκπαίδευση των παρόχων υπηρεσιών πρώτης γραμμής για την αποτελεσματική αντιμετώπιση ζητημάτων εμπορίας ανθρώπων -Διεξαγωγή ενημερωτικών ημερίδων σε παιδιά για την ευαισθητοποίηση σχετικά με την εμπορία και εκμετάλλευση παιδιών.</p>		<p><u>Τηλέφωνα και e-mails:</u> Αθήνα – 2108259880 / arsisathina@gmail.com Θεσσαλονίκη – 2310526150 / infothes@arsis.gr Βόλος – 2428099939 / arsis.xenonas@hotmail.com Αλεξανδρούπολη – 2551038952 / arsisalex@gmail.com Ιωάννινα – 2651400823 / arsishpeiros@gmail.com Κοζάνη – 2461049799 / infokoz@arsis.gr <u>Website:</u> https://arsis.gr/en/</p>
<p>Praksis</p>	<p>Η Praksis είναι ΜΚΟ που ασχολείται με την παροχή υπηρεσιών σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, όπως τα θύματα εμπορίας ανθρώπων, ανεξαρτήτως ταυτότητας φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού, καταγωγής, εθνικότητας, πολιτικών ή θρησκευτικών πεποιθήσεων.</p>	<p><u>Οι υπηρεσίες που παρέχει περιλαμβάνουν τα εξής:</u> -Στέγαση -Ψυχολογική υποστήριξη -Νομική συμβουλευτική -Διερμηνεία και πολιτισμική διαμεσολάβηση -Πρόσβαση σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη -Διανομή ενδυμάτων και υποδημάτων.</p>	<p><u>Οι υπηρεσίες που παρέχει περιλαμβάνουν τα εξής:</u> -Στέγαση -Ψυχολογική υποστήριξη -Νομική συμβουλευτική -Διερμηνεία και πολιτισμική διαμεσολάβηση -Πρόσβαση σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη -Διανομή ενδυμάτων και υποδημάτων.</p>	<p><u>Τηλέφωνο:</u> 2105205200 <u>E-mail:</u> info@praksis.gr <u>Website:</u> https://praksis.gr/</p>
<p>Το Χαμόγελο του Παιδιού</p>	<p>Το Χαμόγελο του Παιδιού είναι ΜΚΟ που αγωνίζεται για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών. Οι πρωταρχικοί</p>	<p><u>Οι υπηρεσίες που παρέχει περιλαμβάνουν τα εξής:</u> -Επιμορφωτικά σεμινάρια για επαγγελματίες πρώτης γραμμής</p>	<p><u>Οι υπηρεσίες που παρέχει περιλαμβάνουν τα εξής:</u> - Επιμορφωτικά σεμινάρια για επαγγελματίες πρώτης γραμμής</p>	<p><u>Τηλέφωνο:</u> 2103306140 <u>E-mail:</u> sos1056@hamogelo.gr <u>Website:</u></p>

	του στόχου περιλαμβάνουν τη διάσωση παιδιών από καταστάσεις κακοποίησης και τη διευκόλυνση της πρόσβασής τους σε δωρεάν υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης.	-Λειτουργία της Εθνικής Τηλεφωνικής Γραμμής για τα Παιδιά, SOS 1056, η οποία στελεχώνεται από κοινωνικούς/κές λειτουργούς και ψυχολόγους που είναι διαθέσιμοι/μες 24 ώρες το 24ωρο. Οι κλήσεις στη γραμμή βοήθειας είναι δωρεάν. -Δημιουργία της εφαρμογής Chat 1056, που επιτρέπει την άμεση γραπτή επικοινωνία για τα παιδιά που προτιμούν αυτή τη μέθοδο. Η πλατφόρμα chat παρέχει διαδικτυακές υπηρεσίες συμβουλευτικής και υποστήριξης.	-Λειτουργία της Εθνικής Τηλεφωνικής Γραμμής για τα Παιδιά, SOS 1056, η οποία στελεχώνεται από κοινωνικούς/κές λειτουργούς και ψυχολόγους που είναι διαθέσιμοι/μες 24 ώρες το 24ωρο. Οι κλήσεις στη γραμμή βοήθειας είναι δωρεάν. -Δημιουργία της εφαρμογής Chat 1056, που επιτρέπει την άμεση γραπτή επικοινωνία για τα παιδιά που προτιμούν αυτή τη μέθοδο. Η πλατφόρμα chat παρέχει διαδικτυακές υπηρεσίες συμβουλευτικής και υποστήριξης.	https://www.hamogelo.gr/gr/en/
A21	Η A21 είναι μια ΜΚΟ που μάχεται για την εξάλειψη της εμπορίας ανθρώπων.	<u>Οι υπηρεσίες που παρέχει περιλαμβάνουν τα εξής:</u> -Ενημερωτικές συνεδρίες για το θέμα της εμπορίας ανθρώπων -Προγράμματα ευαισθητοποίησης των παιδιών για την ενημέρωσή τους σχετικά με την εμπορία ανθρώπων -Λειτουργία της Γραμμής Πληροφόρησης 1109 για πιθανά θύματα εμπορίας ανθρώπων -Εντοπισμός θυμάτων εμπορίας ανθρώπων -Εκπαιδεύσεις για επαγγελματίες που ασχολούνται με την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων	<u>Οι υπηρεσίες που παρέχει περιλαμβάνουν τα εξής:</u> -Ενημερωτικές συνεδρίες για το θέμα της εμπορίας ανθρώπων -Προγράμματα ευαισθητοποίησης των παιδιών για την ενημέρωσή τους σχετικά με την εμπορία ανθρώπων -Λειτουργία της Γραμμής Πληροφόρησης 1109 για πιθανά θύματα εμπορίας ανθρώπων -Εντοπισμός θυμάτων εμπορίας ανθρώπων -Εκπαιδεύσεις για επαγγελματίες που ασχολούνται με την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων	<u>Τηλέφωνο:</u> 2310 537690 <u>E-mail:</u> info@a21.gr <u>Website:</u> https://www.a21.org/content/greece/gr4wco?permcode=gr4wco

		-Υπηρεσίες νομικής συμβουλευτικής -Διάθεση κέντρων φιλοξενίας για τα θύματα -Δημιουργία κέντρων ημέρας (freedom centres) για την παροχή βοήθειας και υποστήριξης σε επιζήσαντες/σες εμπορίας.	-Υπηρεσίες νομικής συμβουλευτικής -Διάθεση κέντρων φιλοξενίας για τα θύματα -Δημιουργία κέντρων ημέρας (freedom centres) για την παροχή βοήθειας και υποστήριξης σε επιζήσαντες/σες εμπορίας.	
Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού (ΙΥΠ)	Το ΙΥΠ ασχολείται με την ανάπτυξη ερευνητικών και εκπαιδευτικών προγραμμάτων με επίκεντρο την υγεία των παιδιών.	-Οδηγός για την ανίχνευση ανήλικων θυμάτων εμπορίας ανθρώπων.		Τηλέφωνο: 2132037300 Website: https://ich.gr/
Εθνικός Μηχανισμός Αναφοράς για την Προστασία των Θυμάτων Εμπορίας Ανθρώπων (EMA) – Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ)	Ο EMA είναι ένας συντονιστικός μηχανισμός, ο οποίος παρακολουθεί όλα τα στάδια της ένταξης ενός θύματος στο σύστημα προστασίας της χώρας (εντοπισμός και ταυτοποίηση, παροχή υπηρεσιών προστασίας και υποστήριξης κατά τη διάρκεια της νομικής διαδικασίας, οικειοθελής υποβοηθούμενος επαναπατρισμός στη χώρα καταγωγής του ή ένταξη στην Ελλάδα).	<u>Οι υπηρεσίες που παρέχει περιλαμβάνουν τα εξής:</u> -Λήψη αναφορών από θύματα εμπορίας ανθρώπων ή επαγγελματίες που έχουν εντοπίσει πιθανά θύματα.	<u>Οι υπηρεσίες που παρέχει περιλαμβάνουν τα εξής:</u> -Επικοινωνία με τον οργανισμό ανίχνευσης για την ενημέρωση σχετικά με τις υπηρεσίες που παρέχονται στο θύμα - Τακτικές ενημερώσεις κάθε τέσσερις (4) μήνες (δηλ. τρεις φορές τον χρόνο) με τον οργανισμό για σχετικά με την κατάσταση του θύματος.	Website: https://ekka.org.gr/index.php/en/ethnikos-mixanizmos-anaforas-en E-mail: epikoinonia@ekka.org.gr Τηλέφωνο: Γραμμή Άμεσης Κοινωνικής Βοήθειας "197" Εθνική Γραμμή Παιδικής Προστασίας: "1107"
Γραφείο Εθνικού Εισηγητή για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων (Γ.ΕΘ.ΕΙΣ.)	Το Γραφείου Εθνικού Εισηγητή για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων είναι υπεύθυνο για τη χάραξη, τον συντονισμό και την εφαρμογή της εθνικής στρατηγικής για	<u>Υπεύθυνος για:</u> -Παρακολούθηση και αναφορά των υποθέσεων εμπορίας ανθρώπων εντός της χώρας -Συλλογή και ανάλυση σχετικών δεδομένων -Διεξαγωγή έρευνας		

	την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων.	-Παροχή συστάσεων για βελτιώσεις σε επίπεδο πολιτικής.		
Ευρωπαϊκό και Διεθνές Επίπεδο				
Οργανισμοί της ΕΕ που υπέγραψαν κοινή δήλωση για την αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων	Έχουν δεσμευτεί να συνεργαστούν στενά για την αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων, σύμφωνα με τους τομείς αρμοδιότητάς τους, οι οποίοι εκτείνονται από τη συλλογή πληροφοριών και τη διευκόλυνση της ποινικής δίωξης σε υποθέσεις εμπορίας ανθρώπων έως τον συντονισμό των προσπαθειών των κρατών μελών για την υποστήριξη των θυμάτων και την πρόληψη της θυματοποίησης.			<u>Website:</u> https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0607
Συντονιστής Δράσης κατά της Εμπορίας σε επίπεδο ΕΕ	Ο Συντονιστής Δράσης της ΕΕ κατά της Εμπορίας Ανθρώπων είναι υπεύθυνος για τη βελτίωση του συντονισμού και της συνοχής μεταξύ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, των υπηρεσιών της ΕΕ, των κρατών μελών και των διεθνών φορέων.	<u>Υπεύθυνος για:</u> -Βελτίωση του συντονισμού μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων· -Παρακολούθηση της εφαρμογής της στρατηγικής της ΕΕ για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων· -Συνεισφορά στην υποβολή εκθέσεων που πραγματοποιεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κάθε δύο χρόνια σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί		<u>Website:</u> https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security/organised-crime-and-human-trafficking/together-against-trafficking-human-beings/eu-anti-trafficking-coordinator_en

		στην καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων.		
ECPAT International	Η ECPAT είναι ένα διεθνές δίκτυο Οργανώσεων της Κοινωνίας των Πολιτών που εργάζονται από κοινού για την εξάλειψη της σεξουαλικής εκμετάλλευσης των παιδιών.	Η ECPAT συντονίζει την έρευνα, τη συνηγορία και τη δράση με στόχο την εξάλειψη της σεξουαλικής εκμετάλλευσης των παιδιών.		<u>Website:</u> https://ecpat.org/

Συμπεράσματα και Προτάσεις

Συμπεράσματα

Από την πρωτογενή και δευτερογενή έρευνα, εξήχθησαν τα ακόλουθα συμπεράσματα σχετικά με το ζήτημα της πορνείας ανηλίκων στην Ελλάδα:

- Εκτιμάται ότι υπάρχει ένα επαρκές νομικό πλαίσιο για την πορνεία ανηλίκων σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, το οποίο καλύπτει εάν ευρύ φάσμα ζητημάτων, από την πρόληψη και την καταπολέμηση του εγκλήματος μέχρι και την παροχή υποστήριξης στα θύματα. Παρόλα αυτά, στο πλαίσιο των συνεντεύξεων αναφέρθηκε ότι οι προβλεπόμενες ποινές δεν είναι ανάλογες του αποτρόπαιου χαρακτήρα του εγκλήματος.
- Η ύπαρξη ενός επαρκούς νομικού πλαισίου σχετικά με την πορνεία ανηλίκων στην Ελλάδα αποτελεί μία πτυχή προς τον σκοπό της καταπολέμησής της. Εξίσου σημαντική είναι η εφαρμογή του. Είναι ευρέως γνωστό ότι η γεφύρωση του χάσματος μεταξύ του «δικαίου των βιβλίων (*law on the books*)» και του «δικαίου της πράξης (*law in action*)» παραμένει βασική πρόκληση στις σύγχρονες αντεγκληματικές πολιτικές (Πανάγος & Μαμάη, 2018). Η πρόκληση αυτή εκτείνεται και στην παροχή υπηρεσιών προς τα θύματα της πορνείας ανηλίκων λόγω διαφόρων παραγόντων, όπως: η ανεπαρκής υποβολή

αναφορών, το ανεπαρκώς εκπαιδευμένο προσωπικό των αρμόδιων αρχών και οι καθυστερήσεις στην εκπλήρωση των υπεσχημένων.

- Έλλειψη στοιχείων σχετικά με την πορνεία ανηλίκων, καθώς και άλλες μορφές σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών παρατηρείται τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Τα διαθέσιμα στοιχεία αναφέρονται στο ζήτημα της εμπορίας παιδιών, και είναι πιθανό να μην αντικατοπτρίζουν με ακρίβεια την πραγματική έκτασή της, λόγω της ανεπαρκούς υποβολής αναφορών. Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι στην πλειονότητα των περιπτώσεων, η εκμετάλλευση των παιδιών μέσω της πορνείας υποκινείται από το ίδιο τους το οικογενειακό περιβάλλον. Όπως αναφέρθηκε στο πλαίσιο των συνεντεύξεων, οι γονείς ή οι συγγενείς της ευρύτερης οικογένειας είναι πολλές φορές εκείνοι, οι οποίοι προωθούν τα παιδιά στην πορνεία με σκοπό το κέρδος.
- Το προσωπικό που στελεχώνει τις αρμόδιες αρχές για την αντιμετώπιση της πορνείας ανηλίκων στην Ελλάδα (αστυνομία, εισαγγελέας ανηλίκων) θεωρείται ότι δεν είναι επαρκώς εκπαιδευμένο για να χειριστεί με την απαιτούμενη ευαισθησία τις ιδιαίτερες ανάγκες των θυμάτων τόσο περίπλοκων υποθέσεων. Αυτή την απουσία φιλικών προς τα παιδιά διαδικασιών στόχευε να καλύψει η ίδρυση των Σπιτιών του Παιδιού. Παρά την πρόβλεψη για τη δημιουργία πέντε (5) τέτοιων σπιτιών, μόλις ένα (1) έχει αρχίσει πρόσφατα να λειτουργεί και, όπως αναφέρθηκε στο πλαίσιο των συνεντεύξεων, δεν παρέχει επαρκώς τις υπηρεσίες του.
- Αρκετές ΜΚΟ παρέχουν υπηρεσίες υποστήριξης σε θύματα παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης, αλλά επί του παρόντος, δεν υπάρχει καμία ΜΚΟ που να ασχολείται αποκλειστικά με το θέμα της πορνείας ανηλίκων τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Οι υπηρεσίες που προσφέρουν αυτές οι ΜΚΟ περιλαμβάνουν: στέγαση, συμβουλευτική, ιατροφαρμακευτική βοήθεια, νομική συνδρομή και εκπαιδευτική υποστήριξη.
- Μέτρα για την πρόληψη και την καταπολέμηση της παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης υπάρχουν τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, αλλά χρειάζεται αυτά να ενισχυθούν και να εφαρμοστούν κατάλληλα. Τα

υφιστάμενα μέτρα περιλαμβάνουν: την εισαγωγή του μαθήματος της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης στο ωρολόγιο σχολικό πρόγραμμα, τη σύσταση του Γραφείου του Εθνικού Εισηγητή για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, την ίδρυση του Εθνικού Μηχανισμού Αναφοράς για την προστασία των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, τη λειτουργία τηλεφωνικών γραμμών βοήθειας, το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την προστασία των παιδιών από το έγκλημα της σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης (2022-2027) και τη Στρατηγική της ΕΕ για την αποτελεσματικότερη καταπολέμηση της παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης.

Προτάσεις

Από την πρωτογενή και δευτερογενή έρευνα που διεξήχθη στην Ελλάδα, μπορούν να διατυπωθούν οι ακόλουθες προτάσεις:

- **Νομικό πλαίσιο**

Στο πλαίσιο των συνεντεύξεων, η πλειονότητα των ερωτηθέντων ατόμων υποστήριξε ότι είναι σημαντικό να αυστηροποιηθούν οι ποινές για το έγκλημα της πορνείας ανηλίκων, καθώς και για όλες τις άλλες μορφές παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης.

- **Αναφορά**

Η ίδρυση ενός μηχανισμού αναφοράς για όλες τις περιπτώσεις παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης είναι μείζονος σημασίας. Θα πρέπει επίσης να ενθαρρυνθεί η υποβολή αναφορών με την παροχή υποστήριξης προς τα άτομα που προβαίνουν σε αναφορά κάποιου περιστατικού.

Είναι σημαντικό να αναγνωρίσουμε ότι τα αξιόπιστα στοιχεία διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην διαμόρφωση αποτελεσματικής και στοχευμένης συνηγορίας, πολιτικών και προγραμμάτων που αποσκοπούν στην πρόληψη και καταπολέμηση όλων των μορφών παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης.

- **Φιλικές προς τα παιδιά υπηρεσίες και διαδικασίες**

Θα πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για να αντιμετωπιστούν οι ανεπάρκειες που εντοπίζονται στην μέχρι σήμερα λειτουργία του «Σπιτιού του Παιδιού» με: τη μέριμνα για τη δημιουργία όσο το δυνατόν περισσότερων

παραρτημάτων σε όλη τη χώρα, τη διασφάλιση ότι όλα τα παιδιά θύματα σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης θα έχουν πρόσβαση σε αυτά, την παρακολούθηση ότι οι διαδικασίες που ακολουθούνται είναι φιλικές προς τα παιδιά και την παροχή στα παιδιά πληροφοριών σχετικά με τους παρόχους υπηρεσιών. Η ύπαρξη ενός ασφαλούς και υποστηρικτικού χώρου που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες τους είναι εξαιρετικά σημαντική στην διαδικασία της θεραπείας και αποκατάστασής τους.

- **Δραστηριότητες κατάρτισης και ανάπτυξης ικανοτήτων**

Προτεραιότητα θα πρέπει να δοθεί στη διοργάνωση προγραμμάτων επιμόρφωσης του αστυνομικού και δικαστικού προσωπικού, καθώς και άλλων επαγγελματιών που εργάζονται στην πρώτη γραμμή, τα οποία θα αποσκοπούν στην ενίσχυση των γνώσεων, των δεξιοτήτων και της κατανόησής τους επί του ζητήματος. Μέσω αυτών θα τους επιτραπεί να χειρίζονται τέτοιες σύνθετες και με ευαίσθητο χαρακτήρα υποθέσεις κατά τρόπο κατάλληλο, διακριτικό και φιλικό προς τα παιδιά, ελαχιστοποιώντας έτσι τον κίνδυνο δευτερογενούς θυματοποίησής τους.

- **Δραστηριότητες ευαισθητοποίησης**

Η διοργάνωση δραστηριοτήτων ευαισθητοποίησης, όπως: ενημερωτικές ημερίδες και εκδηλώσεις για το θέμα που να απευθύνονται σε παιδιά, γονείς και εκπαιδευτικούς, είναι εξαιρετικά σημαντική για την πρόληψη και την καταπολέμηση αυτής της μάστιγας. Στα παιδιά, θα πρέπει να παρέχονται κατάλληλες για την ηλικία τους και εύκολα κατανοητές πληροφορίες σχετικά με: τα δικαιώματά τους, τα μέτρα ασφαλείας, τον τρόπο ενεργοποίησης του «κύκλου υποστήριξης» τους και τους αρμόδιους φορείς. Για τους γονείς, οι εκστρατείες ευαισθητοποίησης θα πρέπει να περιλαμβάνουν θεματικές, όπως: η προσέγγιση του παιδιού τους, η κατανόηση του ρόλου των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, η αναγνώριση ενδείξεων πιθανών εκμεταλλευτών καθώς και ενδείξεων εκμετάλλευσης, η γνώση της κατάλληλης πορείας δράσης σε τέτοιες περιπτώσεις, η σημασία της αναπτυξιακά κατάλληλης εποπτείας και της διατήρησης ανοιχτής επικοινωνίας με έναν/μια δύσκολο/λη έφηβο/βη. Η διοργάνωση εκστρατειών ευαισθητοποίησης και των εκπαιδευτικών είναι επίσης σημαντική, καθώς, όπως αναφέρθηκε στο πλαίσιο

των συνεντεύξεων αναζητούν εκπαιδευτικό υλικό που να σχετίζεται με αυτά τα ευαίσθητα ζητήματα.

- **Δέσμευση των κρατών και της ΕΕ για την περαιτέρω προώθηση, ενίσχυση και ουσιαστική εφαρμογή μέτρων για την πρόληψη και καταπολέμηση όλων των μορφών παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης**

Θα πρέπει να δοθεί αντίστοιχη προσοχή τόσο στη θέσπιση όσο και στην αποτελεσματική εφαρμογή μέτρων για την πρόληψη και την καταπολέμηση όλων των μορφών παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης. Αυτό προϋποθέτει: την εκπλήρωση των υπεσχημένων, την στενή παρακολούθηση των αρμόδιων αρχών και την ενίσχυση της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των κρατών. Τέλος, η συμμετοχή των παιδιών στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων είναι αποφασιστικής σημασίας προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι απόψεις και οι ανάγκες τους λαμβάνονται υπόψη.

Βιβλιογραφικές αναφορές

Ελληνόγλωσσες

Εθνικός Μηχανισμός Αναφοράς για την Προστασία των Θυμάτων Εμπορίας Ανθρώπων. (2021). Εγχειρίδιο του Εθνικού Μηχανισμού Αναφοράς για την Προστασία Θυμάτων Εμπορίας Ανθρώπων.

Εθνικός Μηχανισμός Αναφοράς για την προστασία των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων. (2021). Ετήσια Έκθεση. 2020. Ανακτήθηκε 18 Ιουλίου, 2023, από https://ekka.org.gr/images/KOINONIKON-PAREMBASEON/%CE%95%CE%9C%CE%91/%CE%95%CE%9A%CE%98%CE%95%CE%A3%CE%97_%CE%95%CE%9C%CE%91_2020.pdf

Εθνικός Μηχανισμός Αναφοράς για την προστασία των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων. (2022). Ετήσια Έκθεση. 2021. Ανακτήθηκε 18 Ιουλίου, 2023, από https://ekka.org.gr/images/KOINONIKON-PAREMBASEON/%CE%95%CE%9C%CE%91/%CE%95%CE%9A%CE%98%CE%95%CE%A3%CE%97_%CE%95%CE%9C%CE%91_2021_fin.pdf

Εθνικός Μηχανισμός Αναφοράς για την προστασία των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων. (2023). Ετήσια Έκθεση. 2022. Ανακτήθηκε 18 Ιουλίου, 2023, από https://ekka.org.gr/images/KOINONIKON-PAREMBASEON/%CE%95%CE%9C%CE%91/%CE%95%CE%9A%CE%98%CE%95%CE%A3%CE%97_%CE%A4%CE%9F%CE%A5_%CE%95%CE%98%CE%9D%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%A5_%CE%9C%CE%97%CE%A7%CE%91%CE%9D%CE%99%CE%A3%CE%9C%CE%9F%CE%A5_%CE%91%CE%9D%CE%91%CE%A6%CE

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2021). Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με τη στρατηγική της ΕΕ για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων, 2021-2025.

Πανάγος, Κ., & Μαμάη, Α. (2018). SupportVoc: Εθνική Έκθεση Ελλάδας. Το ελληνικό νομικό πλαίσιο σχετικά με τα δικαιώματα και την αρωγή των θυμάτων: Προκλήσεις και προοπτικές για την ικανοποιητική εφαρμογή της Οδηγίας 2012/29/ΕΕ. Αθήνα: ΚΜΟΠ. ΕΚΚΑ.

Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την εμπορία παιδιών, την παιδική πορνεία και παιδική πορνογραφία.

ΦΕΚ 137/A/12.06.2014.

ΦΕΚ 158/A/20.09.2010.

ΦΕΚ 192/A/02.12.1992.

ΦΕΚ 215/A/11.10.2013.

ΦΕΚ 257/A/18.12.2008.

ΦΕΚ 266/A/10.12.2013.

ΦΕΚ 290/A/24.12.2007.

ΦΕΚ 91/A/23.06.2017.

ΦΕΚ 91/A/23.06.2017.

Ξενόγλωσσες

APAV. (2016). IVOR Report: Implementing victim-oriented reform of the criminal justice system in the European Union. Lisbon: APAV.

Council of Europe. (2022). Barnahus model helps children who suffered sexual abuse from feeling like victims for a second time, say Council of Europe leaders. Ανακτήθηκε 18 Ιουλίου, 2023, από <https://www.coe.int/en/web/portal/-/barnahus-model-helps-children-who-suffered-sexual-abuse-from-feeling-like-victims-for-a-second-time-say-council-of-europe-leaders>

ECPAT. (2016, 06). Terminology guidelines for the protection of children from sexual exploitation and sexual abuse. Terminology and Semantics.

ECPAT International. (2014). The Commercial Sexual Exploitation of Children in Europe. Developments, progress, challenges and recommended strategies for civil society.

UNICEF. Innocenti Research Centre. (2008). Child Trafficking in Europe. A broad vision to put children first.

UNICEF. Innocenti Research Centre. (2009, 02). Handbook on the Optional Protocol on the sale of children, child prostitution and child pornography.

JERICH

Speak out to break down the wall that makes underage prostitution invisible

pistes solidaires

Coordinator

Pistes Solidaires

France

www.pistes-solidaires.fr

MEITIS

France

home-meitis.com

KMOP

Greece

www.kmop.gr

CESIE

Italy

cesie.org

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΚΕΑ). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο ΕΑΚΕΑ δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.

101096637-JERICH